

Økologi i Australien

Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret var repræsenteret på den internationale IFOAM økologi-kongres, der fandt sted i Australien den 20. til 23. september. I denne rapport kan du følge med i de indtryk Landscentrets udsendte fik under opholdet, både fra selve kongressen og fra studieture i australsk økologisk jordbrug.

Er beskrevet på hjemmesiden:

<http://www.lr.dk/oekologi/diverse/australien.htm>

Indholdsfortegnelse:

Søndag den 18. september 2005.....	3
Mellemlanding i Singapore, facts og lidt optimisme om verdens økologi.	3
Søndag i parken.....	3
Kraftigt voksende verdens økologi.....	3
Økologi i Australien.....	4
Mandag den 19. september 2005.....	5
Australien er til solcreme.....	5
Synlig Danmark.....	5
Tirsdag den 20. september 2005.....	6
Økologisk salg i Adelaide.....	6
Økologiske varer i Adelaide.....	6
Wilson's Organics.....	7
Danske økofrugter.....	7
Onsdag den 21. september 2005.....	8
IFOAM-konferencen åbner.....	8
Ros til Danmark.....	8
Prince Charles.....	8
Det blev sagt på åbningen:.....	9
Onsdag den 21. september 2005.....	11
Mulig dansk post i IFOAM's bestyrelse.....	11
Lokale kræfter.....	11
Onsdag den 21. september 2005.....	12
Kongres med økologisk inspiration.....	12
Regelopfyldning i principperne.....	12
Masser af husdyr.....	13
Onsdag den 21. september 2005.....	14
Effektiv bekæmpelse af tidsler.....	14
Torsdag den 22. september 2005.....	16
Politisk støtte til økologisk jordbrugsproduktion.....	16
Torsdag den 22. september 2005.....	18
Mere energieffektiv økologisk planteavl.....	18
Økologisk hør.....	18
Biodynamiske hornpræparater har en stabiliserende effekt på udbytter i hvede og majs.....	18

Fredag den 23. september 2005	20
Økologisk jordbrug og biodiversitet	20
Fredag den 23. september 2005:	22
IFOAM-konferencen slutter	22
Lørdag den 24. september 2005	24
Fejring af økologien.....	24
Varer i massevis.....	24
Mandag den 26. september 2005	26
Get a life på Kangaroo Island.....	26
Søndag den 25. september 2005.....	28
Kangaroo Island turen	28
Klimaændringerne er ikke bare noget man snakker om....	29
Onsdag den 28. september 2005.....	31
Økogården Fernleigh Farm	31
Gulerødder grøngødning og grøntsager	31
Torsdag den 30. september 2005	34
Fredag den 30. september 2005	37
Homøopati og regnormekompost.....	37
Magi.....	37
Fredag den 30. september 2005	39
Out of Australia - opsummering af udbyttet	39
Kuldioxid fiksering / immobilisering	39
Permakultur	39
Ukrudtsbekæmpelse	39
Biodiversitet og landskabsværdier	39
Flerårige frem for énårige afgrøder	39
Sædskifteforsøg er vigtige for at udvikle økologi og planteavl.....	40
Alternativer til traditionel økologisk svineproduktion	40
Forretningsudvikling	40
Landdistriktsudvikling	40
Fokuser på muligheder og skab ny indtjening gennem netværkssamarbejde	40
Bredere og mere sektororienteret rådgivning	40
Slow food bevægelsen	40
Bredde og dybde på økologien	41
Australien vågner op til økologi	41

Søndag den 18. september 2005:

Mellemlanding i Singapore, facts og lidt optimisme om verdens økologi.

Det var skønt for Thomas og jeg at få en rejsepause her i Singapore. Vi kom kl. 5 om morgenen lokal tid og sov på Changi Village Hotel til lidt over middag. Det var jo ikke til at sove i flyet. I morgen tidlig er vi på farten igen mod Adelaide.

Det har været overskyet her i Singapore, men trykkende fugtigt varmt med ca. 28 -30 grader. Vi gik en tur i den nærliggende Changi Beach Park, hvor de lokale i høj grad nød søndag eftermiddag. Det var langt fra proppet med mennesker, vandet var lunkent, men kun få badede. Hovedaktiviteten var at fiske direkte fra strandkanten, mens Morlil og børnene byggede små sandslotte.

Søndag i parken

Kokospalmer, store figentræer og akacier, hvor papegøjer larmede rundt på grenene, dannede tag hen over beach-parken, hvor mange havde sat et lille telt op til den liggende siesta i middagsheden. Røgelse hvirvlede ud af teltdøren, og malajkoner og -piger sad på rad og række udenfor og sludrede med tørklæderne blafrende ned ad ryggen. Asiatisk grill eftermiddag for storfamilier foldede sig ud under palmer og tempellignende shelters i beton. Mini tornadoer tog en tur ned ad stranden piskede sand og blade op, og vi så et par lignende tornadoer piske vandet op et par hundrede meter ude fra kysten.

Vi er i det nordøstlige hjørne af Singapore-øen, lige ved Changi lufthavnen, hvor store passagerfly hvert minut flyver lavt ind fra vandet, over stranden og lander. Singapore er afslappet, - det er vel søndag – ren og præget af både forretningsmæssig effektivitet og asiatisk fornemmelse for skønhed, Der er grønt og luftigt. Kinesere, malajer og indere er de største befolkningsgrupper. Velstanden er på sin vis opmuntrende, men man kan ikke lade være med at spekulere lidt på det store energiforbrug til luftkøling af samtlige bygninger.

Jeg sidder på toppen af hotellet, 8. sal, og skriver på tagterrassen. Der er ikke meget liv her, bortset fra lidt musik i restaurantens højtalere, et par få svømmere i tagpoolen. Det livligste lige nu er den konstante tilstrømning af rute-fly, men der er jo heller ikke motorveje eller andre forbindelser hertil.

Kraftigt voksende verdens økologi

Når man sidder her og har det så godt, virker det næsten grotesk at være på vej til Økologi-kongres. Hvor er økologien henne i Singapore? Men skal man tro en pressemeddelelse fra IFOAM-sekretariatet tidligere på året, så er det vist mest i Europa, at økologien er bremsset op. I verden som helhed er økologiske fødevarer på vej frem, som den kraftigst voksende fødevarerektor. Der nu 26 mio. ha certificeret areal med økologisk dyrkning. Den største andel af national økologi har Østrig, der hitter med 13 % af arealet. Den største kanton i Schweiz har dog nået over 50 % økologisk. Det europæiske økologiske marked er på 13 mia. amerikanske dollars eller ca. halvdelen af verdensmarkedet med økologiske produkter. Den anden halvdel af markedet domineres af USA med en værdi på 11 mia. amerikanske dollars, og det marked forventes at fordobles over de næste fem på. At multinationale fødevareregianter som Nestlé og andre også går ind i økologi peger i samme retning. Selv i Egypten er

Økologien på frem, hvor visse økologiske produkter er blevet mainstream. Der er ligeledes stigende efterspørgsel efter økologiske produkter i lande som Argentina, Kina, Japan, Brasilien, Indien, Polen og Australien. Kina har potentialet til at blive verdens største økologiske producent i løbet af 10 år.

Økologi i Australien

Australien har ikke været førende i væksten inden for den økologiske industri. bl.a. fordi det har skortet på politiske initiativer til at fremme økologien, Det er til forskel fra både europæiske og asiatiske lande, hvor mange regeringer spiller en aktiv rolle i at udvikle de økologiske brancher. Nu er der kommet politisk fokus på økologiske fødevarer i Australien, og antallet af økologiske produkter og landbrug vokser nu, selvom antallet af landbrug i almindelighed falder. Australien er leveringsdygtig i en meget bred økologisk produktportefølje lige fra mejeriprodukter, kød, frugt, grønt og korn til det mere eksotiske som vin, kaffe, nødder og uld. En regeringsrapport fra 2004 opregner en samlet økologisk produktion i Australien til ca. 130 mio. australske dollars, hvilket er i samme størrelsesorden som den danske produktion.

Australske økologer ser med lidt misundelse på den aktive europæiske politik, og de holder godt øje med, hvad der sker i både EU og i Asien med hensyn til efterspørgsel efter økologi. Men efter et par ugers ophold i Australien er vi nok klogere på, hvad de egentlig har gang i på øko-området, Og selv her i Singapores aftenluft kan man godt lade sig op til lidt optimisme på vegne af økologi i verden. Vi vender tilbage med flere skrivelser snarest muligt.

Mandag den 19. september 2005:

Australien er til solcreme

Klokken er 4 om eftermiddagen, og vi er kommet fra svedezonen i Singapore til solcremezonen i Perth. Alt går efter planen, og udstyret med melatonin tabletter mod jetlag er vi nu klar til at forcere den sidste tidsforskel. Vi er stadig kun seks timer foran Danmark, da Perth og Singapore har samme tidszone.

Der bliver lige tid til at kigge forud på de kommende dage i Adelaide. Vi har endnu ikke overblikket over det fulde program ved [IFOAM-kongressen](#).

Tirsdag er der velkomst og ceremoniel åbning af konferencen eller rettere konferencerne. Der er nemlig flere parallelle konferencer. Selve IFOAM-kongressen Shaping Sustainable Systems fylder fire spor, som hver dag skifter tema. Den videnskabelige conference, Researching Sustainable Systems, arrangeret i samarbejde med ISOFAR, fylder tre spor. Endelige er der den 8. internationale IFOAM Organic Viticulture conference (økologisk vin), som har sit eget spor. Dertil kommer to ekstra spor med skiftende workshops om udviklingslande, fair trade m.v.

Den videnskabelige conference kører i ISOFAR-regi, ISOFAR er den internationale organisation for økologisk forskning. Og det er første gang, ISOFAR er på banen med en videnskabelig conference parallelt med IFOAM-konferencen. Der er 111 indlæg på ISOFAR fordelt på 24 sessioner. De kører i tre spor over otte omgange, så man kan max nå at overvære otte sessioner eller ca. 35 indlæg.

Synlig Danmark

Danmark er godt repræsenteret med indlæg, idet danske forskere står bag 12 af indlæggene og to danske forskere er desuden formænd for hver en session. Endelige er der to workshops initieret af danske forskere, men ellers ser det ud til, at forskning fra tysksprogede lande fylder mest.

De danske indlæg dækker bredt i konferenceprogrammet. Det varierer lige fra dyrkningsrelaterede indlæg som samdyrkning og resultater fra kornsædskifterne i Danmark til indlæg om svineproduktion og kvægfodring. Men vi kan også være med omkring forskning i arealanvendelse, energiproduktion på økologiske brug, samt potentialet for økologiske jordbrug i en globaliseret verden.

Hvilke budskaber danske forskere bringer herved vil vise sig senere. Der helt givet meget at vælge i mellem. Så vi slutter af med CNN-ordene: **Stay with us.**

Tirsdag den 20. september 2005

Økologisk salg i Adelaide

Det er sent mandag aften, og vi er endeligt nået frem til hotellet i Adelaide, der skal være vores hjem under IFOAM-kongressen. Godt trætte, så vi trænger til en seng. Undervejs fra lufthavnen kunne taxa-chaufføren berette, at der bor omkring en mio. mennesker i byen. Så indbyggermæssigt er den på størrelse med Storkøbenhavn. En del af indbyggerne er grækere som ham selv, og mange er immigreret til Australien for ca. 30 år siden, den gang der var militærdiktatur i Grækenland - tankevækkende som historien sætter sine spor rundt om i verden.

Når vi går rundt i Adelaides gader, kan vi fornemme en afslappet atmosfære. Det er som en varm forårsdag i maj, solen skinner fra en skyfri himmel, og træerne langs boulevarderne er lige på nippet til at springe ud. På gågaden går folk rundt og nyder vejret eller slapper af over en kop kaffe på en af de mange caféer. Der er langt mellem "business-people", som jager af sted med deres papirer under armen, så vi vil godt bekræfte, hvad andre har sagt før os: "Australiere er et afslappet folkefærd".

IFOAM-kongressen bliver afholdt i Adelaide Convention Centre. Et center med en meget moderne arkitektur og en dejlig beliggenhed ned til Torrens River. Selvom alt virker hypermoderne i business district, som omgiver centeret, dukker minderne fra Australiens kolonitid frem til overfladen hist og her. Tag f.eks. jernbanestationen. Her er stilen fra kolonitiden bevaret udenpå og indeni tilføjet et strejf af historie fra de mange krige, som jernbanearbejderne har deltaget i gennem tiden, og i øvrigt uptodate med alt, hvad man forventer af en moderne banegård.

Økologiske varer i Adelaide

Fra det kølige og tjekkede forretningsdistrikt til den diametrale modsætning på Adelaides lokale fødevaremarked. Her er farverige boder med alt, hvad hjertet kan begære af lækre råvarer. Vi skal ikke lede længe, før vi finder en økologisk bod. Emma, der bestyrer boden, har heldigvis lidt tid tilovers til en snak om australsk økologi.

Hun fortæller, at hun oplever en stigende efterspørgsel efter økologiske varer i disse år, men tilføjer at en stor del af forbrugerne i virkeligheden ønsker at købe varer, der er dyrket af små producenter omkring Adelaide. Så er råvarerne friske, og man undgår økologiske varer produceret af store firmaer og fløjet ind fra eksempelvis Queensland. Som hun ser det, balancerer forbrugerne mellem sundhed, kvalitet og lokal produktion, når de vælger økologi til eller fra. De ved, at økologi er godt for deres sundhed, men er kun villige til at betale merprisen, hvis det samtidigt er lokalt produceret og af høj kvalitet. Denne, skal vi kalde det "forbrugerorienterede" holdning til økologiske varer, afspejler sig i hendes sortiment, som både indeholder økologiske, IP og konventionelle varer.

Wilson's Organics

Skrået overfor markedet støder vi på en anden holdning til økologiske varer. I det øjeblik vi træder over dørrindet til Wilson's Organics butik, mærker vi økologien ose ud af hylderne, Selvfølgelig er de også her forbrugerorienterede og sælger IP og konventionelle produkter, men kun, hvor der ikke er et økologisk alternativ. En af medarbejderne er heller ikke sen til at komme ind på nogle af de problemer, som man bakser med inden for økologien i dagens Australien.

Han fortæller, at butikkens ejer i flere år har arbejdet for et fælles australsk økologimærke, men uden held, Når det endnu ikke er lykkedes, skyldes det, at regeringen kun fokuserer på eksport, Gennem AQUIS (Australian Agriculture and Quarantine Inspection Service) certificerer regeringen de australske økokontrolorganer, som kontrollerer produktion til eksport. Den certificering sikrer, at al eksport lever op til de krav som eksempelvis IFOAM, EU eller USDA stiller. Men på hjemmemarkedet er al regulering lagt i hænderne på de enkelte certificeringsorganer. Det betyder, at reglerne varierer afhængigt af hvilket af de syv australske certificeringsorganer, der har kontrolleret produktionen. Det gør de australske forbrugere usikre på, hvad de får, når de køber økologiske varer. Og det er en barriere for at sælge mere på hjemmemarkedet.

Danske økofrugter

Det er blevet eftermiddag, og kongressens indledende manøvrer med registrering af deltagere og så videre er i gang, samtidig kan Michael og jeg få ordnet en opgave, vi har med hjemmefra. Vi har lovet Maren Korsgaard at hænge en poster om erfaringer med dansk økologisk frugtproduktion op. Et projekt Maren oprindeligt selv havde planlagt at præsentere på kongressen, men omstændighederne gjorde, at hun desværre måtte melde fra.

Onsdag den 21. september 2005

IFOAM-konferencen åbner

The Convention Center i Adelaide giver mindelser om det nye operahus i København. Et storslået bygningsværk? I hvert fald en fornem ramme for IFOAM-konferencen. Den ligger flot ned til universitetsparken, der gennemskæres af Torrens River, der faktisk deler Adelaide i to halvdele.

Vi er tidligt fremme ved registreringen. Udstillerne på den økologiske udstilling er kun lige begyndt at pakke deres ting ud. En internetstation med 10 computere bliver sat op - den viser sig senere at blive meget populær og næsten umulig at komme til, måske fordi den var gratis at bruge.

Økologer fra hele verden strømmer nu ind af indgangen til registreringen. Og kender vi dem ikke alle sammen, 900 delegerede fra hele verden? Jo, vi kender dem. Vi kender dem på lang afstand på det farverige, men temmelig afslappede tøj, det grålige hår og de glade smil ved at mødes igen.

Lyden af traditionel musik trækker os ind i plenumsalen, hvor lyset er andægtigt dæmpet. The Paitya Dance Group viser traditionel Aboriginal dans, mens der vises naturskønne billeder på lærredet. Optræderen virker som en hilsen fra en tusindårig kultur til den opkomling af en industrikultur, som økologien er rundet af:

- Økologisk landbrug er også vores landbrug, siger en ældre kvinde fra Kauma folket. Økologi er for os håbet om et bedre forhold mellem os og resten af verden - et håb om, at vi kan gøre det bedre, end vi hidtil har gjort.

Ros til Danmark

IFOAM's præsident, Gunnar Rundgren, tager to glas vand, inden han går på talerstolen. Ja, vi er vel alle blevet dehydrerede af flyveturen herud til verdens Outback. Han opregner de markante økologiske landvindinger de seneste år, og her nævnes tre lande, som har en markedsandel for økologiske varer på 5 % eller over. Gæt hvilket land han nævner først? Ja, han roser faktisk Danmark, selvom han er svensker. Sverige roser han senere for næsten at have nået deres målsætning mht. omlægning af 20 procent af produktionen. Han opsummerer, at økologien har vist, at det ikke er nødvendigt at ødelægge jorden, for at vi kan have det godt. Han slutter med at sætte to mål for økologisk landbrug, dels at fortsætte med at udvide via dialog og uddannelse, dels at tilpasse og forbedre indadtil, så vi får både produktionen og de sociale aspekter med i de fremtidige gevinster. Økologien er en frihedsbevægelse: befri dyrene fra deres fængsler, befri jorden for giftstoffer, befri landmændene for den sociale forarmelse og afvandring og befri forbrugerne for dårlig mad.

Prince Charles

Næste højtærede taler - ligesom ved sidste konference - gennem et videoklip. Efter en kort portrætfilm om Highgrove – økologisk park, have og landbrug, taler Prins Charles rosede om økologisk landbrugs

bedrifter og fremhæver dens nødvendighed som modvægt til globalisering, industrialisering og modernisering, der går ud over både natur, miljø, husdyr, fødevarernes kvalitet og dermed også mennesker. Han opfordrer til stærkt samarbejde mellem den nye madkulturelle bevægelse (Slow Food Movement) og den økologiske bevægelse. Han understreger, at billig fast-food netop ikke tog alle sociale og sundhedsmkostninger med. - Mon ikke man ser prinsen live på næste kongres?

Indtil dette tidspunkt har åbningen på konferencen været formel, teknisk og kølig. Og airconditionanlægget fik én til at tænke på, hvor mange par lange bukser og uldne sokker, man egentlig havde taget med i kufferten. Selvom Gunnar Rundgren, der træder af som præsident, forsøgte, så er ingen af os egentlig blevet rørt eller begejstret indvendig endnu. Er vi ikke også kommet for at føle "The Organic Spirit"? Men så kommer Bernward Geier på podiet med sin varme hyldesttale til økologien, som en kvittering for de omkring 20 år, han havde arbejdet som generalsekretær for organisationen. Med smukke fotoeksempler gennemgår han en endeløst liste af økologiens fordele, ikke mindst i den tredje verden, hvor konventionel landbrug betyder rovdrift på naturgrundlaget med nedbrydning og erodering af jordens muldlag. Vi ser mange lysbilleder med ansigter af aktivister i IFOAM's historie. Ansigter, der har smilet sammen, mener Bernward. For netop glæde og lykken ved arbejdet kendetegner alle økologer. Det gælder ikke mindst, da vi ser et billede af otte hippielignende fieldworkers/researchers, som ligger glade i en majsafgrøde med en øl i hånden og er i gang med "participatory on-farm research". Jo der er virkelig noget at glæde sig over. Det kan mærkes i salen. Isen er brudt, og nu er vi alle løftede. Og henholdsvis en minister og et parlamentsmedlem kan efterfølgende ikke ødelægge stemningen, når de fortæller, hvor meget man nu satser på den økologiske sektor og på eksport til både Japan og hvad har vi.

Slutter vi nu? Ja, det gør vi med The Australian Organic Slideshow, der ledsaget af Aussie countrymusik, viser den mangfoldige økologiske produktion i Australien. En produktion gennemført af ægte familielandbrugere i ét med naturen, med hat, hund og firhjulet Honda. Det er rørende smukt, og efter tre numre er showet slut, troede jeg. Nej, efter seks numre er det slut, og jeg føler, at der ikke er mere at se, men Australien er jo også et stort område, - ja et helt kontinent.

Åbningen er slut, og vi går i byen sammen med de danskere, vi kender. Det er jo mindst flere uger siden, vi har talt med dem.

Det blev sagt på åbningen:

"Økologisk landbrug er en ny begyndelse for os."

Kvinde fra Kauma folket.

"Det er lykkedes IFOAM at få økologien fra en markedsniche til at blive anerkendt som en serviceydelse til samfundet, som f.eks. levende landskaber, kulstof-fiksering, bevarelse af vandressourcer og biodiversitet."

Gunner Rundgren, ex-præsident IFOAM

"Vi skal lære at fejre vores mad (økologisk forstås)."

Prince Charles, Highgrove

"Smilet er økologiens kendetegn."

Bernhard Geir, ex-generalsekretær, IFOAM

"Udvikling i juli 2005 af et federalt økologimærke, Australian Government Certified, har allerede givet resultater på eksportmarkedet."

Richard Colbek, MP og ministersekretær for landbrugsministeren

Onsdag den 21. september 2005

Mulig dansk post i IFOAM's bestyrelse

Mette Meldgård stiller op i kampvalg om en bestyrelsespost

Jeg fanger danske Mette Meldgård på en café overfor Convention Center i Adelaide. Nyheden om, at hun stiller op til IFOAM's bestyrelse gør mig nysgerrig på, hvad der egentlig skal ske i IFOAM fremover.

- IFOAM har brug for at arbejde med balancen mellem fremdrift på markederne og at få sin basis med, siger Mette.

Hun uddyber, at økologien er blevet meget markedsfokuseret, så der nu er brug for at få de sider af økologien frem, som ikke har med marked og certificering at gøre. Der skal fokus på de lokale markeder, som ikke nødvendigvis kræver certificering og på landdistriktsudviklingen, hvor man netop arbejder med lokal viden. Og de andre services til samfundet fra økologisk landbrug skal også prioriteres.

Lokale kræfter

- Forskerordet "empowerment" er vigtigt, nemlig at styrke og bruge de lokale kræfter, siger Mette, der til daglig arbejder i et EU-finansieret projekt under Syddansk Universitet. Projektet skal udvikle metoder til at evaluere økologiske aktionsplaner i EU-landene.

Mette håber, at hun bliver valgt. Der er dog 19 kandidater til 10 pladser, men hun er kendt og respekteret i vide IFOAM-kredse, bl.a. fra sin tid som dansk repræsentant i IFOAM's EU-gruppe, så chancen er der bestemt.

Jeg slutter snakken på cafeen af med at ønske hende held og lykke med valget.

Efterskrift

3.oktober 2005: Mette blev valgt til bestyrelsen og samtidig udpeget som vicepræsident.

[Læs om den nye ledelse på IFOAM's websted](#)

Onsdag den 21. september 2005

Kongres med økologisk inspiration

Jetlag og mørke skyer over økologien forsvinder ved hjælp af stærke og inspirerende oplæg på kongressen.

Michael og jeg kæmper stadig med jetlag. Vores økologiske batterier står og blinker for at få noget strøm. Heldigvis får vores gensidige aftale om morgenvækning os ud af fjerene. Dog ikke tidligere, end de andre danskere på hotellet føler sig kaldet til at bemærke, om ikke vi er lidt sent på den. De siger det vist mest for sjov, for vi er klar, da den første taler træder på podiet denne morgen.

Morgenens indlæg er en kraftfuld demonstration af, hvad det kan give deltagerne at være med på IFOAM-kongres, og hvorfor kongresserne er vigtige for en forsat udvikling af økologisk produktion.

Regelopfyldning i principperne

Hardy Vogtmann, formand for den tyske Naturfredningsforening, indleder med en glimrende og meget præcis beskrivelse af, hvordan offentlige regler og regulering har trængt sig ind i de økologiske principper til et punkt, hvor det efterhånden er svært at betragte økologi som andet end en pesticidfri variant af konventionelt jordbrug.

Økologien er blevet konventionaliseret, som han udtrykker det. Man kan næsten se de mørke skyer trække ind over økologien og varsle en dystre fremtid for udviklingen i Europa. Men allerede da den næste taler indtager podiet, fornemmer vi solen bryde gennem de mørke skyer.

Det er Jerry Glover, som er leder af det amerikanske Land Institute i Kansas. De arbejder med at udvikle bæredygtigt landbrug på den amerikanske prærie. Hans budskab er, at vi skal dyrke varige afgrøder, som kan overvintre fra sæson til sæson. Det skal vi, fordi varige afgrøder udvikler et enormt rodnet, som er de enårige afgrøder langt overlegne med hensyn til at forsyne planterne med vand og næringsstoffer fra jorden.

Ved at dyrke varige afgrøder slipper landmændene også for at være "Micro-managers". De skal ikke etablere afgrøder så ofte, og planterne passer i høj grad sig selv, hvad angår vand og næringsstoffer, og bedst af alt de har ikke behov for kemi i samme omfang som enårige afgrøder.

- Konventionel landbrug har bevist, at mennesker ikke dur til at styre det komplekse system, som jord/planter er. Når vi prøver, fører det til en lang række miljøproblemer. I stedet for skal vi lære at udnytte de jord/plantesystemer, som naturen har udviklet gennem årtusinder, og The Land Institute er allerede godt på vej og har udviklet flerårige varianter af soja, hvede og solsikke, fortæller Jerry Glover.

Med sin introduktion til permakultur trækker David Holmgren linjen til, hvordan vi kan komme videre med

økologisk jordbrugsproduktion. Vi skal videre ved at udbrede respekten for jorden, planterne og husdyrene til også at omfatte respekten for mennesker, og skabe gode levevilkår for alle på planeten. Ingen tvivl om, at målet er ambitiøst. Perspektiverne er store, men mulighederne mange, og vi fornemmer, at kræfter og vilje er til stede her på kongressen. De økologiske batterier er ved at være ladet op igen.

Masser af husdyr

Resten af dagen står i husdyrenes tegn for mit vedkommende. Mange forskellige emner kommer under grundig behandling: Hvorfor er det for eksempel vigtigt for økologien, at vi bevarer de truede husdyrracer? Fordi økologien skal tilbyde forbrugerne et udvalg af høj kvalitet. Vi har brug for forskellige racer for at udvikle vores husdyr, så de passer til forholdene på de enkelte bedrifter, og brug for at kunne trække på andre racer end dem, hvor man ensidigt fokuserer på ydelse.

[Sammendrag af Fiona Chambers om bevarelse af truede husdyrracer](#) (pdf)

Hvorfor er lokal produktion og salg vigtigt? Svaret er, som Susan Mellage fra North Carolina, beretter om; fordi det kan være med til at skabe økonomi i produktionen for små svineproducenter i North Carolina, og give dem en mulighed for at forblive selvstændige producenter. I stedet for at blive opslugt af de store svinekødsfirmaer, som stort set har overtaget al svineproduktion i staten.

[Sammendrag af Susan Mellage om CHOICES-projektet i North Carolina](#) (pdf)

Onsdag den 21. september 2005

Effektiv bekæmpelse af tidsler

Gennemgang af tre perspektivrige oplæg fra ISOFAR-konferencen i Adelaide om IT-beslutningsstøtte, faste kørespor og bekæmpelse af tidsler.

Nu er vi kommet rigtigt i gang med at høre faglige indlæg på konferencen, men det er interessant at bemærke forskellen på IFOAM og ISOFAR konferencerne.

IFOAM er meget erfaringsudveksling, case-studies, præsentationer af koncepter, arbejdsformer og meget andet. Det ligger helt i ånden hos IFOAM, at den gensidige erfaringsudveksling på græsrodsniveau er det der hidtil og fremover driver økologien frem. Men forskerne kommer mere og mere på banen, så på ISOFAR er det hard-core forskningsresultater på videnskabeligt niveau, der fremlægges med signifikans og konklusioner.

Jeg har fulgt begge konferencer og er blevet inspireret begge steder. Jeg har i dette rejsebrev valgt at skrive om tre interessante og kontante resultater fra ISOFAR.

Det er snart nat for tidslerne

Jeg har set frem til at høre om et tysk forsøg med strategier til bekæmpelse af tidsler. Og øjnene var ved at trille ud af hovedet, da graferne, der viser 100 procent bekæmpelse kommer på lærredet. Det er da noget, vi kan bruge til noget i Danmark. Forsøgene er gennemført af Pavel Lukashyk, som en PhD-afhandling ved Bonns Universitet. Tre strategier er blevet sammenlignet og effekten er målt både på kort og længere sigt. Alle strategierne har haft stor effekt, men i strategi 1 og 2 har effekten holdt sig bedre.

Strategi 1: Stubharvning med stigende dybde for bearbejdningen efterfulgt af en konkurrencestærk foderafgrøde det følgende forår.

Strategi 2: Gentagen afhugning af kløvergræs.

Strategi 3: Dyrkning af en foderafgrøde efter kløvergræs.

På kort sigt virkede alle strategier næsten 100 procent, (hhv. 95, 97 og 89 procent), men efter 26 måneder var effekten af strategi 3 signifikant lavere end 1 og 2.

Jeg håber, vi kan følge op på disse forsøg i Danmark på den ene eller anden måde, for så høje effekter vil jeg meget gerne se i praksis. Den fulde artikel er ved en fejl desværre ikke tilgængelig lige nu, men jeg har allerede aftalt med Pavel, at vi snart får den i hænde.

[Læs det engelske sammendrag her](#) (Word)

[Mere om tyske forsøg med tidsler og andet ukrudt på hjemmesiden fra Bonn Universitet.](#)

Beslutnings- og læringsstøtte ved ukrudtsbekæmpelse i økologisk vinterhvede

Et andet interessant indlæg, også om ukrudt, fra Bonn Universitet blev præsenteret af Daniel Neuhoff. Han har sammen med kolleger udarbejdet et webbaseret beslutningsstøtte program, som kan hjælpe landmanden med en strategi for bekæmpelse/kontrol med ukrudt i økologisk vinterhvede. Det mest interessante var den sammenligning til tilsvarende systemer for beslutningsstøtte i konventionelle marker, hvor han forklarede, at et økologisk system skal tage højde for en langt mere markspecifik situation, end i konventionelle marker. Desuden skal systemet udnyttes inden marken sås, altså som et planlægningsværktøj, da sædskifte, sortvalg m.v. er vigtige elementer i beslutningerne. Der er indbygget en undervisningsdel i værktøjet, så landmanden kan lære, hvordan han generelt griber ukrudtsproblemet an, både ved planlægning og bekæmpelse. Værktøjet er ikke færdigtestet i marken, men de første marktest viser eksempler på, at et højere udbytte kan opnås ved at bruge værktøjet.

[Testversion på Bonn Universitets hjemmeside](#)

[Se conferenceartiklen bag indlægget her](#) (pdf)

GPS-faste kørespor forbedrer kvælstofudnyttelse og jordstruktur

Det sidste indlæg, som jeg rapporterer om i dag, er også meget interessant med danske øjne. Det er en teknologi, som vi løbende har holdt lidt øje med, men dette forsøg dokumenterer, at der er perspektiv i denne teknologi.

I spinat er der gennemført et forsøg med at gøde mindre med husdyrgødning, kombineret med at foretage al færdsel på marken i faste kørespor med GPS. Forsøget blev præsenteret af C.J. Koopmans fra Louis Bolk Institutet i Holland.

Faktor 1: Husdyrgødning

1. 40 tons kvæggylle
2. 15 tons kvæggylle

Faktor 2: Færdselssystem

1. Traditionel færdsel
2. Faste kørespor med GPS

Forsøget resultater blev:

- Gødningstilførslen kan mindskes til 15 tons (40 procent) hvis der samtidig bruges faste kørespor uden at udbyttet mindskes signifikant.
- N-udnyttelsen blev fordoblet
- Der blev en større mineralisering og en mindre lattergasemission (drivhusgas)
- Jordmodstanden målt med penetrometer blev mindre.
- Der blev en større andel af jordaggregater karakteriseret som "krummestruktur"
- I et andet forsøg blev kvaliteten af gulerødder målt til at være bedre, når de blev dyrket i systemet med faste kørespor.

Jeg har ikke helt overblikket over, hvor langt vi i praksis er kommet med faste kørespor i Danmark. I princippet ligner det beddyrkning, som er udbredt hos grønsagsavlere med den forskel, at bedene og dermed ikke mindst sporene mellem bedene ligger samme sted i marken år efter år. Min umiddelbare vurdering er, at også dette indlæg kan give os inspiration til at arbejde med et lignende koncept i Danmark.

[Se conferenceartiklen bag indlægget her](#) (pdf).

Og så vil jeg ønske jer en god weekend. Konferencerne slutter fredag. Lørdag skal vi til Organic Festival i Adelaide. Det hører I mere om i næste uge, hvor I også får flere highlights fra conferenceprogrammet.

Torsdag den 22. september 2005

Politisk støtte til økologisk jordbrugsproduktion

Den politiske støtte til økologiens udvikling kommer fra De Grønne både i Australien og på New Zealand.

Det er torsdag morgen. Temaet er politik. Sue Kedgley, der er formand for partiet De Grønne på New Zealand" lægger ikke fingrene imellem, når hun forklarer, hvorfor vi har brug for økologisk jordbrug.

Den "industrielle diæt", som folk i høj grad lever af nu om dagen, har så højt et indhold af sukker og fedt, at vi bliver syge af at spise den. Det betyder, at samfundet bruger større og større ressourcer på at helbrede velfærdssygdomme, hvor vi i stedet burde arbejde for at forebygge dem. Den kedelige udvikling skal vendes, så folk igen kommer til at spise friske lokalt producerede fødevarer, som kun er minimalt forarbejdede. Problemet er, at regeringer verden rundt stadig prioriterer fødevarerindustriens behov for profit, højere end deres befolkningers behov for sunde og sikre fødevarer og et rent miljø. Det, politikerne mangler, er at give firmaerne tilskyndelse til at producere bæredygtigt og gerne økologisk. Derfor skal de arbejde på at indføre afgifter, som sikrer, at forureneren betaler. Det er den eneste måde, vi som forbrugere kan se og betale den sande pris for de "billige" konventionelle fødevarer, og vælge de økologiske i stedet.

[Sammendrag af Susan Kedgley \(pdf\)](#).

Senator Brown fra De Grønne i det australske parlament fortæller, at det er svært at gennemføre en reel grøn politik. De traditionelle partier forsøger at iklæde deres politik en miljøvenlig facade, men reelt er det firmaernes profit, som styrer miljøpolitikken. Under overskriften bæredygtig skovdrift er tømmerfirmaer i gang med at fælde nogle af de sidste tempererede regnskove på Tasmanien, hugge træet til flis, og sælge den til papirindustrien i Japan. Det bæredygtige består i at plante nye træer efter rydning, i stedet for at efterlade landskabet bart. Problemet er, at de nye skove bliver monokultur, der bruges store mængder atrazin i etableringsfasen, og alle de naturlige levesteder for dyrene forsvinder i forbindelse med rydning og reetablering af skoven. Browns mål er, at den nuværende miljøpolitik indrettes, så vores børn og børnebørn vil takke os for, at vi greb ind i tide.

Tropiske økoprodukter

Fra Samoa i Stillehavet fortæller Adimaimauga Tafuna'i en solstrålehistorie om, at økologi kan bruges til at skabe en miljømæssigt og økonomisk bæredygtig udvikling, som samtidig kan dæmme op for de markedsøkonomiens værste negative sociale konsekvenser.

Kort fortalt betød indmarchen af pengeøkonomi på Samoa, at den traditionelle produktion af Taro, som gennem århundreder havde udgjort befolkningens basisfødevarer, brød sammen. I jagten på at tjene penge var mange unge flyttet til byen eller rejst til udlandet, Så der var for få tilbage til at passe Taro-plantagerne. I 1993 var situationen kaotisk, og for at vende udviklingen tog en gruppe kvinder fat på at producere kokosolie af meget høj kvalitet. Målet var at skabe en lokal produktion med en fornuftig indtjening og undgå affolkning af Samoa. I dag, 13 år efter, er produktionen udbredt til hele landet.

Gennem økologisk certificering er der skabt adgang til høj-prismarkeder i Tyskland, USA og New Zealand, og der arbejdes på at udvikle nye produkter som NoNo-juice, vanilje og sort peber.

[Sammendrag af Adimaimalgala Tafuna'I](#) (pdf).

Torsdag den 22. september 2005

Mere energieffektiv økologisk planteavl

Spændende resultater fra sædskifteforsøg i Canada og USA.

På Glenlea forsøgsstation i Manitoba Canada har man haft et sædskifteforsøg siden 1983. I forsøget ligger tre forskellige sædskifter i en konventionel og økologisk variant. De tre forskellige sædskifter er.

- Et grovfodersædskifte med lucerne
- Et blandet grovfoder- og kornsædskifte
- Et rent kornsædskifte

Forskerne har sammenlignet de konventionelle og økologiske sædskifter på en række forskellige områder. Det mest interessante er deres sammenligning af energiinput og output, og beregning af energieffektivitet i sædskifterne. Nedenfor er det relative input og output i sædskifterne, og energieffektiviteten angivet som procent.

	Økologisk	Konventionelt
Input	50	100
Output	60-70	100
Effektivitet	100	75

De økologiske sædskifter er således 30-40 procent mere energieffektive end de tilsvarende konventionelle. Blandt de økologiske er grovfodersædskiftet det mest energieffektive og kornsædskiftet det mindst effektive. Energiberegningerne inkluderer al energi i systemet. Det omfatter eksempelvis den energi, som er medgået til at producere det stål, som traktoren er lavet af.

Økologisk hør

Et andet interessant resultat fra forsøget handler om mykorrhiza med hør som eksempel. På grund af et lavere gødningsniveau i de økologiske sædskifter var andelen af plantetilgængeligt fosfor mindre. Det betød, at økologisk hør kunne konkurrere med agersennep, som ellers var et stort problem i den konventionelle hør. Undersøgelser viste, at den større konkurrenceevne faldt sammen med en større andel mykorrhiza på hør-rødderne. Så på jorder med lavt P-indhold giver det planter, som kan danne forbindelse med mykorrhiza (fx hør) en konkurrencefordel overfor planter der ikke kan (agersennep).

[Sammendrag af forsøget](#) (pdf).

Biodynamiske hornpræparater har en stabiliserende effekt på udbytter i hvede og majs

På Michael Fields Agricultural Institute i Wisconsin USA har en gruppe forskere undersøgt virkningen af et biodynamisk hornpræparat. Målet var at sammenligne konventionel, økologisk og biodynamisk gødskningspraksis over en periode på seks år. Præparatet blev fremstillet af et biodynamisk urtepræparat og 40 kg frisk komøg tilsat 1 procent (vægt) brændenælde. Brændenælderne blev høstet ved blomstring. Blandingen blev gæret i seks måneder. Præparatet blev sprøjtet ud på planterne i den biodynamiske del af forsøget. Det viste sig, at præparatet havde en stabiliserende effekt på udbyttet.

Udbyttet i de biodynamiske led var relativt høje i år med dårlige vækstvilkår, hvor udbytte i de konventionelle og økologiske led var lave. Mens udbytte ikke steg ligeså meget som de konventionelle og økologiske i år med gode vækstforhold.

Ved at sammenligne rodnet på planter fra alle tre dyrkningssystemer, viser det sig, at rødderne på planterne i det biodynamiske system var mere udviklede end rødderne på planter fra de to andre systemer. Bedre rodudvikling hænger fint sammen med den stabiliserende effekt på udbytte, som hornpræparatet havde. Forskerne mener derfor at hornpræparatet har en virkning på udvikling af planternes rødder.

[Link til Michael Fields Agricultural Institute](#)

Fredag den 23. september 2005

Økologisk jordbrug og biodiversitet

Tysk software, der kan omsætte gårddata til estimater for virkningen på miljøet, samt andre interessante pointer fra møde om miljø, biodiversitet og landskab.

På ISOFAR konferencen var der et møde om miljø, biodiversitet og landskab. Det var Thomas van Elsen fra det multinationale økologiske forskningsselskab FIBL's afdeling i Kassel, Tyskland, der lægger for med emnet Naturbevarelse og udvikling af landskabet, - en praktisk tilgang. Det svarer nærmest til det danske tiltag med Naturplaner i landbruget.

Et case studie på 16 økobrug i Tyskland viser, at omfang af og motivation for arbejdet med udvikling af landskabet, især er styret af landmændenes indre værdier. Hans pointe er, at der er brug for mere og bedre rådgivning om emnet, og at der skal mere til end ren økonomisk motivation i form af tilskud. At styrke landmandens bevidsthed om naturgenopretning og at styrke samarbejdet mellem landmanden og forskellige faggrupper er vigtige fokusområder for at få en bedre natur også på økologiske ejendomme.

Senere på turen til Kangaroo Island snakker jeg med Thomas van Elsen, og han fortæller, at han har et rigtigt godt indtryk af, hvordan man i Danmark (og Sverige) arbejder med naturplaner i rådgivningen i landbruget, og det burde man lære af i Tyskland. Det er jeg glad for at høre.

[Artikel af Thomas van Elsen](#) (pdf).

[Link til ISOFAR](#) - det internationale selskab for forskning i økologisk jordbrug

Miljøstyring på økologiske ejendomme

Endnu et tysk indlæg, denne gang af hr. Hülsberger, fra den økologiske afdeling på universitetet i München. Indlægget viser, at de i Tyskland ikke kun arbejder med produktion og marked. Et software program med navnet REPRO kan øjensynligt holde styr på en masse gårddata og omsætte dem til estimater for virkningen på miljøet. For godt til at være sandt? Måske, men den har allerede været brugt i praksis til analyser af påvirkninger i miljømæssigt følsomme områder og også lidt til rådgivning. Man er ved at udvide programmet med parametre for miljøemissioner og for naturbeskyttelse/biodiversitet. Endvidere er man ved at oversætte programmet til engelsk.

Det ville være en rigtig interessant mulighed at have som rådgiver, hvis man kan estimere miljøvirkningen af en given planlægning. Lignende værktøjer i Danmark er endnu ikke færdigtudviklede, så skal vi satse på en tysk model? Jeg får i hvert fald en aftale med hr. Hülsberger om at låne en kopi af den tyske model, så vi kan kigge lidt nærmere på den.

[Indlæg af Kurt-Jürgen Hülsberger](#) (pdf)

Økonomien i naturvenlige høstmetoder

Det sidste indlæg, jeg kommer ind på her, er også fra ..... Tyskland. Forskergruppen Stein-Bachinger et al. har undersøgt betydningen for naturen af ændrede driftsmetoder på en stor biodynamisk gård i det østlige tyskland. For at skåne lærkebestanden har man dels høstet 2. slæt græs senere end normalt, og man har prøvet at sætte stubben højere end normalt. Endelig har man prøvet at lave ensilage i stedet for hør, fordi hør-slæt er mere skadeligt for lærkerne end ensilage-slæt. Disse og andre metoder har man beregnet de økonomiske konsekvenser af, og fundet ud af, at det koster. Altså har landmanden et økonomisk tab ved de naturvenlige metoder, hvilket man skal tage højde for, når man vil fremme biodiversiteten på de økologiske ejendomme.

Det var interessant at høre om forsøg, hvor ikke kun høstudbyttet, men også "lærke-udbyttet" var med som output.

[Artikel fra forskergruppen Stein-Bachinger et al](#) (pdf)

Fredag den 23. september 2005:

IFOAM-konferencen slutter

Beretning fra afslutningen af økologi-konferencen.

Lidt forsinket samles alle konferencedeltagere og arrangørerne i hal E for at høre konferencens sidste keynote speaker, professor Tim Flannery. Jeg sætter mig for en gangs skyld helt nede på gulvet foran podiet for at være uden for rækkevidde af airconditionanlæggets frost ånde.

Besked om klimaforandringer

Tim Flannery har arbejdet med palæontologi og fredning og har især set på klimaændringernes rolle for naturlivet i Australien og Oceanien. Han har et klart budskab: Vi skal tage klimaændringerne meget alvorlige, for selvom vi fra i dag ændrer adfærd og indskrænker CO₂-udslippet, vil vi alligevel få kraftige ændringer. Gør vi intet, er vi på vej til at udrydde jordens liv, ligesom man allerede nu ser specialiserede og følsomme dyre- og plantesamfund forsvinde. I Australien har man klimaændringerne tæt inde på livet. Mængden af troperegn i nord tiltager, mens vinterregnen i syd svinder. Vinterregnbæltet forsvinder ganske enkelt. Samtidig oplever de langt flere cyklondannelser i Stillehavet.

Økologisk jordbrug har en meget vigtig mission i at standse klimaændringerne, mener Tim Flannery. Halvdelen af den forøgede mængde kuldioxid kommer fra jorden, fordi den nuværende dyrkningspraksis tømmer jorden for kulstof. Derfor bør landbruget ikke blot bidrage med at nedsætte energiforbruget, men også ved at ændre dyrkningspraksis, så mere kulstof igen bliver bundet i jordens humusindhold, i skov, hegn, - ja biosfæren i det hele taget. I alle politikker rettet mod at imødegå klimaændringer er det helt overset, hvad man kan gøre på jordoverfladen. Det var Tims stærke besked til økologerne på konferencen.

Konferencen opsummeres

Formanden for økologerne i Australien, André Lieu, opsummerer på konferencens budskaber, - en svær opgave. Han finder stikordene frem:

Diversitet,
Biodiversitet,
Fejring (af livet og jordens skønhed)
Re-design

Økologerne er dem, der har løsningerne, og det er værdifuldt, at vi alle kan forlade kongressen som venner, der kan arbejde videre med udfordringerne, siger André.

Dernæst begynder de interne takketaler for den store IFOAM-præstation, og jeg gør mig klar til at liste ud. Jeg skal have evakueret vores poster fra Danmark inden centret bliver lukket ned.

Flashback

Vi forlader centret og får diverse middagsaftaler på plads. Det bliver en hyggelig aften i Adelaide. Senere når Tim Flannerys ord dog tilbage i baghovedet hos os. Det sker sent på aftenen, da den danske delegation når frem til The Woolshed – the best countrypub in the city – the real Aussie spirit.

En ung kvinde kommer hen til vores bord og spørger, hvem vi er. Vores fremmede herkomst blandt de unge mennesker i puppen lader sig ikke skjule. Davenia, som siger hun er lærerinde for aboriginals børn, bliver mere end interesseret, da hun hører, vi arbejder med økologisk landbrug, forskning og rådgivning.

Hun vil egentlig godt vide, hvad hendes forældre, der driver 3500 hektar med fårehold, kvæg og planteavl i The Outback i Victoria, 350 km herfra, skal gøre i stedet for at sprøjte mod ukrudt. Det er adskillige øl for sent at besvare den slags spørgsmål tilfredsstillende. Davenia kommer frem til, at hendes bror, som skal overtage gården, har brug for et eller andet, der få ham til at tro lidt mere på fremtiden. Der er de sidste fire år faldet så lidt regn, at det efterhånden ikke kan betale sig at køre gården videre.

- Climate change, siger hun. Hvad skal de gøre? Vi kan ikke love, at hverken økologi på den gård eller generelt kan redde noget som helst. Men efter denne tankevækkende afslutning på vores hyggeaften i Adelaide, dannes et særlig billede dybt inde i os alle; vi tager en særlig besked med hjem fra Australien.

Lørdag den 24. september 2005

Fejring af økologien

Økologisk festival med mange lækre økologiske produkter, men vores maver rumler.

Lørdag er fridag, men der er inviteret til økologisk festival, Go Organic Festival, på Victoria Park Racecourse i Adelaide. Vejret er lovende, og Thomas og jeg beslutter os for at gå ud til Victoria Park. Foromtalen af australiernes GO Organic Festival har været stor, så vores forventninger er høje. Kan den så leve op til det?

Vi kommer ud til en meget stor teltlejr på den flade mark. Det vrirler med boder, mennesker, flag og

bannere. Alle afskygninger af økologi og tilhørende brancher står på rad og række i seks afsnit med telte. Vi styrer lige mod noget, der ligner noget salg af mad, for det er langt over frokosttid. Måske stiller vi os ved den forkerte bod, for da vi er fremme er det mest interessante udsolgt. Der er økologisk hotdogs tilbage. Det viser sig senere, at netop servering af mad er festivalens svage side. Alle havde forventet at kunne købe deres frokost på stedet, men blev skuffet. Men der er så meget at kigge på og så mange smagsprøver, så vi nemt klarer os igennem på reservetanken.

Varer i massevis

Økologiske råvarer af alle slags, forarbejdede produkter som ost, youghurt, juice, dressinger og chutney. Vi når frem til vinen og beslutter os for, at vi nok ikke skal smage på vin i alle 15 telte med hver deres mærke af økologisk vin, - mest fra Australien, men også Italien. Det leder os videre frem til boder med nødder, olivenolie, krydderier, udplantningsplanter. Der ligger brødstumper, som vi først dypper i olie derefter i en krydderblanding. Det er guf.

Vi når nu frem til den politiske afdeling og lifestyling. De Grønne har en bod, og deres politiske leder har vi mødt tidligere på konferencen. Her ligger hans bøger, der forsvarer skovene på Tasmanien. Vi går videre og snakker med folk fra community gardens og fra boden med Permaculture, som jeg rigtig nok havde forventet var større. Er vi ikke i Australien – permakulturens hjemland? Vi er også et smut inde hos den konventionelle landmand, der varetager budskabet: Concerned farmers against GM. Vi går forbi to steder med speakers corner (What is organics?).

Der er også et børneområde med hundredvis af festlige og farverige fugleskræmsler. Fugleskræmslet er festivalens "vært" eller mascot, ville jeg sige. Vi når også at høre til folkemusik og visesang fra scenen foran vinboderne, førend panikken breder sig: Indkøb. Det er vel her, vi skal købe gaver og souvenirs. Og hvad med et kort interview med arrangørerne?

Bagkvinden fortæller

Vi møder Lyn Austin ved NASAA's bod. Hun er daglig kontorleder hos NASAA, der har organiseret både konferencen og festivalen, og hun har sammen med masser af frivillige taget sin tørn med at få det op at stå. Der er 150 udstillere, og det er gået over forventning med at få interesserede til at udstille, fortæller hun. Antallet af gæster her den første af to dage på festivalen har også været overvældende trods en beskeden annoncering. Medierne har været gode til at omtale GO Organic. Det sværeste har været at få firmaer til at stille op til at lave mad på stedet til publikum, siger hun. Vi bekræfter hende i, at det ville have været godt med lidt mere mad på festivalen, når det nu engang handler om økologiske fødevarer. Det sidste hører hun vist ikke, da vi overdøves af rumlende mavelede.

- Det opmuntrende er, at folk allerede nu spørger, om arrangementet gentages næste år. Det bliver det formodentlig, men ikke som en økologisk festival alene, men sammen med en bredere miljøfestival arrangeret sammen med organisationer, som GreenFleet og Solar Challenge, der fremmer miljøvenlig livsstil og mindre energiforbrug, siger Lyn Austin.

Vi forlader – sultne – festivalen, og håber at finde en døgner på vejen tilbage til hotellet, hvor vi skal have pakket sammen, så vi er klar i morgen tidlige til en tredages postconference tour på Kangaroo Island.

Mandag den 26. september 2005

Et simpelt liv på Kangaroo Island

Beretning fra besøg på 32 ha landbrug på Kangaroo Island.

Vores anden dag på Kangaroo Island er velsignet med godt og lunt vejr, så kulden bliver i løbet af formiddagen jaget ud af knoglerne. Solbatterierne bliver ladet op foran bussen inden afgang. Vores chauffør og turguide, Ron, underholder over mikrofonen, men han kører os igennem Flinders Chase National Park. Denne formiddag på Kangaroo Island starter med naturoplevelser. Først gælder det The Remarkable Rocks, en ekshibitionistisk og dramatisk klippeformation dannet på et fremspring på kysten, som en boble af flydende klippe, der har brudt igennem jordskorpen. Vi følger op med at besøge sælkolonien (NZ Fur Seals) og Admirals Arch ved Cape du Couedic på det sydvestlige hjørne af Kangaroo Island. Sælerne hviler i solen efter flere døgn's jagt på fisk med livet som indsats. For havet er fuld af hajer, herunder "The Great White", en haj som er kendt og frygtet for at angribe mennesker. Begge vores guider kender den unge mand, der netop i går blev angrebet af en haj, mens han surfede under 1 km fra sælkolonien på Kangaroo Island. Han overlevede, hvilket ikke er det normale.

Vi kører gennem masser af skov og "busk" for til sidst at nå til Ronnie Cohen på gården "Naturally Kangaroo Island", en rigtig "lifestyler", som vores guide udtrykker det.

Get a life på Kangaroo Island

Ronnie og Cathy driver 32 hektar, hvor hovedproduktionen er honning og hvidløg. Inspireret af Permaculture har Ronnie satset på selvforsyning, opsamling af regnvand til de tørre perioder, muldtoilet, samt at alle bygninger og maskiner er fremstillet af genbrugsmaterialer. Han er uddannet svejser, og klarer alle reparationer selv.

Huset er et særsyn, integreret i den oprindelige "bush", hvilket fremgår af, at to tidligere træer bærer frontgavlen. Vægge, døre og øvrigt interiør i huset er spraglet præget af kunstnerisk nerve og hang til farver; - det kunne have ligget på Christiania.

Det meste af jorden er den vilde natur, og der er kun få husdyr og en

køkkenhave med frugttræer til selvforsyning på gården. Nogle få hektar bliver pløjet til at dyrke hvidløg på i et sædskifte med hvidløg, brak og vikke. Hvidløgene radrenses med en hjemmebygget radrenser spændt efter den firhulede motorcykel, en ATV'er. De 60 bistader trækker honning i nationalparken, The Wilderness Protection Area, og om vinteren trækker de på gårdens store plantage af lucernetræer, der stammer fra De Kanariske Øer.

Vi går en tur ved floden og i bushen, mens Ronnie fortæller om hans deltagelse i Land Care Movement, og vi ser kænguruerne hoppe på kryds og tværs foran os. Inden vi er tilbage, har vi set og rørt ved eksotiske planter, termitter og myrer for at slutte af med at fange og "klappe" en Echidna - det forhistoriske pindsvin. Det er et pattedyr, men får sine unger leveret som æg.

Ronnie og Cathy har satsset på ikke at stifte gæld, men at spare op til alle investeringer. De er derfor meget frit stillet og "rige" og lever i paradys, som Ronnie ser det. Simple living, hvor Cathy er to dage om ugen på arbejde på hospitalet 100 km væk og på den måde supplerer med lidt ekstra indtægt.

Honning og hvidløg er en god forretning. Alt bliver solgt, men alligevel ønsker han ikke at udvide produktionen, selvom der er jord nok. Han kan ikke nå mere end han gør, for et vigtigt princip for Ronnie og Cathy er "The enough line" – grænsen for, at det er nok, det han selv kan nå.

Get a life! er, hvad Ronnie har opnået, og mens vi pakker bussen, kører Ronnie, hund og to børn vinkende ud over stepperne på den firhulede ATV'er.

Søndag den 25. september 2005

Kangaroo Island turen

Gennemgang af oplevelserne på øen.

Kangaroo Island er en ø, som ligger sydøst for Adelaide. Øen er cirka 60 km bred og 140 km lang. Omkring 160.000 turister om året tager den 45 minutters færgetur fra Cape Jervis til Penneshaw for at se den smukke oprindelige australske natur, det særlige dyreliv, og nyde den afslappede atmosfære, som er på øen. Øen er også et attraktivt område for beboere i Adelaide at have et sommerhus i.

Det er tidligt søndag morgen, og vi er mødt op foran Adelaide Convention centre, hvor bussen til Cape Jervis vil samle os op. Efterhånden bliver vi en hel gruppe: Der er Thomas og Siegfried fra Tyskland, Padrot fra Schweiz og Jarek fra Polen. Efterhånden som bussen får samlet alle op, er vi mange nationaliteter samlet. Der er deltagere fra Argentina, Tyskland, Østrig, Sverige, Italien, Polen, Schweiz, USA, Danmark og så selvfølgelig vores turguide Richard fra Adelaide. Vi ser alle frem til nogle spændende dage fyldt med indtryk og international atmosfære.

Neville eller historien om hvordan en konventionel sheep farmer lægger om til permakultur

Neville og Sue Humpreys driver Petwood Farm, og gårdbutik ved Cygnet River. Driver er måske det forkerte udtryk, for de er i gang med at udvikle ejendommens 13 hektar efter principperne i permakultur.

Inden for permakultur designer man eksempelvis sin bedrift for at få en effektiv udnyttelse af energi i alle aspekter af driften. Det afspejler sig eksempelvis i, at Neville vil udvikle fem forskellige zoner, som ringe omkring bygningerne på sin farm.

Nærmest huset ligger den mest arbejds- og energikrævende zone, her er gårdbutikken, køkkenhaven, hønsene og gæs. Hønsehuset er selvfølgelig placeret, så han skal igennem køkkenhaven for at komme til det. På den måde holder han øje med grøntsagerne hver dag. I næste zone har Neville plantet frugttræer. I zone tre skal der plantes Ginkgo Biloba og oliven, i zone fire træer til tømmer og i zone fem skal naturen have lov til at være i fred. Neville og Sue har gjort meget for at begrænse energiforbruget, både ved bygning og drift af deres farm.

Huset er bygget af halmballer, og der er anvendt genbrugsmaterialer overalt til køkken døre og lignende. Huset har et multitoilet, og al vand fra huset renses i et biologisk renseanlæg i baghaven. Jeg kan høre på Neville, når jeg taler med ham, at han er stolt af det projekt, han og hans kone er i gang med, og han er overbevist om, at den måde, han udvikler sin bedrift, bliver fremtidens jordbrug, fordi den genskaber den direkte kontakt med forbrugerne, og udnytter de ressourcer, som naturen giver, uden at misbruge

dem. Med en fortid som konventionel sheep-farmer har han prøvet både op- og nedture i branchen, så jeg er ikke i tvivl om, han ved, hvad han snakker om.

Innovativ biodynamisk ægproduktion

Graham og Kathy Barrett driver Katham Springs En biodynamisk gård på 350 hektar med en besætning på mellem 1800 og 2700 æglæggende høner. Racen er Hy-Line, indkøbt som daggamle kyllinger og opdrættet på gården. Hønerne går ude på store græsmarker året rundt, og redehus, foder- og vandforsyning er indrettet, så det kan flyttes rundt på marken. Jeg fortæller Kathy, at jeg er meget imponeret over så godt hønerne spreder sig på marken, selvom der ikke er et eneste træ, de kan gemme sig under. Det er vi slet ikke vant til hjemme i Danmark. Hun fortæller, at en del af forklaringen er, at hønerne skal ud på græsset for at få foder og vand. Erfaringer fra skrabeægsproducenter viser, siger hun, at hønerne ikke kommer ud af stalden, hvis reder foder og vand er samlet inde i den samme bygning. En anden del af forklaringen er, at hønerne føler sig trygge på marken, fordi de går sammen med to hunde. Hundene er meget opmærksomme på at beskytte hønerne mod fremmede. Det mærker vi straks, da vi stiger ud af bussen for at gå hen mod redevognen. Hundene kommer løbende hen mod os og bjæffer for at skræmme os væk. Det er en særlig race fra Italien, som har den særlige egenskab, at de knytter sig stærkt til, og udvikler beskytteradfærd overfor et hvilket som helst væsen, den introduceres til i otte ugers alderen. Det udnytter Graham, og introducerer hvalpene til høner eller kyllinger netop i den alder. De høner, vi ser, er 26 måneder gamle. De har været igennem en fjerfældning, og skal sættes ud inden længe. Når de yder mest er lægningsprocenten 75 %. Foderet er en blanding af byg og ærter, som Graham selv dyrker. Sædskiftet er byg til modenhed, ærter til modenhed og græs. Graham sår ikke udlæg, for græs og jordkløver genetablerer sig selv, når han ikke behandler jorden.

Graham har selv udviklet en mekanisk omrører til det biodynamiske præparat, han sprøjter på markerne samt en sprøjte med høj kapacitet. Den kan sprøjte 18 hektar i timen.

De sidste søløvers sidste strand

I naturreservatet Flinders Chase, nærmere bestemt ved Seal Bay, holder Australiens sidste bestand af søløver til. Op til omkring midten af 1800-tallet var der søløver overalt langs Australiens sydlige kyster, men rovjagt udryddede i løbet af ca. 30 år bestandene, undtagen den i Seal Bay. Når den fik lov at overleve, skyldes det, at den til søsiden er beskyttet af et rev, så skibene ikke kunne komme ind til kolonien, og til landsiden af ufremkommelig naturlig bush.

Til aften bliver vi indkvarteret på KI Wilderness resort. Stedet hedder sådan fordi det ligger ude i bush'en. Her lærer vi hinanden lidt bedre at kende i tur-gruppen, mens vi indtager noget fantastisk mad, og en smule vin. Efter en gåtur under den sydlige stjernehimmel er det tid at gå til køjs. Jeg tænker tilbage på dagens indtryk, og bliver enig med mig selv om, at jeg næppe kunne ønske nogen bedre måde at tilbringe min fødselsdag på. Måske lige bortset fra, at det ville være skønt, hvis min familie havde været med.

Klimaændringerne er ikke bare noget man snakker om....

Mandag morgen er Tim Flannery på TV, med sit budskab om klimaændringer, som han skriver om i sin

nye bog "The Weather Makers" Som på konferencen forklarer han, at vi står overfor en stor udfordring. Hvis vi ikke griber ind nu, risikerer vi, at temperaturen stiger så meget, at tundraen begynder at tø. Det vil frigøre metan, og starte en selvforstærkende proces, hvor metan i atmosfæren fører til yderligere temperaturstigning. Henede i Australien er dem, vi snakker med, meget bekymrede for ændringerne. Der har været tørke nu i fire år, og man frygter, at de traditionelle vejrmonstre allerede har ændret sig til det værre. For perioderne med tørke er blevet længere og varmere, mens perioder med regn er blevet tilsvarende mindre.

I går fik vi konsekvenserne helt ind på livet. Graham fortalte, at den bygmark han havde etableret for seks uger siden, burde have været knæhøj på nuværende tidspunkt, men den var ikke nået længere end til at dække jorden og buske sig. Neville fortalte, at det er ganske almindeligt at gemme foder til to års forbrug henede, for at være sikker på at kunne klare sig igennem tørkeperioder. Men det er første gang han oplever, at det muligvis ikke slår til.

Onsdag den 28. september 2005

Økogården Fernleigh Farm

4 g'er: Gulerødder, grøntsager grøngødning og grise

Portræt af en økologisk bedrift nær Melbourne, hvor økonomi og økologi mødes.

Det er onsdag, og Michael og jeg er nået til den del af turen, hvor vi er på egen hånd. I dag skal vi besøge Fernleigh Farm. Det er en økologisk gård, som ligger tæt ved Daylesford, et berømt turist- og ferieområde, cirka en times kørsel nordvest for Melbourne.

Gulerødder grøngødning og grøntsager

Nick og Fiona Chambers driver Fernleigh Farm. Her er en alsidig økologisk produktion med gulerødder, kartofler og jordbær på friland, cherrytomater, peber og agurker i drivhus, samt grise og får. Gården er på 50 hektar. De har drevet den siden 1989, og startede med at lægge den om til økologi i 1990. Jorden på gården er meget frugtbar (i skarpt kontrast til, hvad vi har set tidligere), og den ligger cirka 500 meter over havet, hvilket betyder, at der falder meget regn, ca. 1100 mm om året.

På friland er sædskiftet gulerødder-grøngødning-grise-kartofler. Grøngødningen er en blanding af vikke og noget, som Fiona kalder "Rye-corn". Michael og jeg er enige om, at vikken mest af alt minder om ærter og Rye-corn minder om byg. Så i virkeligheden er der måske tale om byg-ært grøngødning.

Som nævnt er jorden frugtbar, og det afspejler sig i udbytterne. Gulerødder giver i gennemsnit 60-65 tons pr ha, men op til 100 tons/ha på den bedste jord i gode år. Gulerødderne dyrkes i bede med 3 rækker af 3 i hver bed. Rækkerne brændes inden fremspiring, børsterenses, og håndluges. Der er normalt ikke de store problemer med skadedyr, men forekommer de, er det tilladt at sprøjte med naturligt pyretrum og Bt-produkter (fx Dipel)

Kartofler giver omkring 30 tons pr ha i gennemsnit. Det er ikke noget imponerede udbytte, men det skyldes, at Nick og Fiona prioriterer smag og sygdomsresistens frem for udbytte. Så hvad de ikke høster i udbytte, henter de til gengæld hjem på prisen, som er op til 1000 AUD pr tons.

Økonomi og økologi er en helhed

Ud af den totale omsætning på gården stammer 70 procent fra gulerødder, 15 procent fra kartofler, 10 procent fra cherrytomater, peber, agurker og jordbær og endelig 5 procent fra grise, samt nogle enkelte får. Bedriften omsætter for 800.000 AUD om året, og med udgifter på omkring 55-60 procent heraf er der en fornuftig økonomi i den økologiske drift. Men sidste sæson så de for første gang bagsiden af at sælge til supermarkeder. Fernleigh farm har som de eneste haft kontrakt med Coles, lige siden de begyndte at sælge friske gulerødder på hjemmemarkedet. Coles er den ene af de to store landsdækkende supermarkeds kæder hernede. Sidste år faldt priserne på konventionelle gulerødder dramatisk. Det betød, at prisforskellen mellem økologiske og konventionelle rødder blev så stor, at forbrugerne valgte de konventionelle, så Coles ikke solgte så mange gulerødder som året før. Det

betød, at Nick og Fiona måtte sætte prisen ned, med det resultat at bundlinjen skrumpede med 50.000 AUD.

Fiona mener ikke, der er fremtid i at sælge til supermarkeder. Hun vil hellere satse på lokalt og direkte salg til forbrugerne. Hun ser muligheder i at sælge til familier i Melbourne, og til alle de turister, som passerer forbi gården på vej til eller fra Daylesford. Det første skridt er allerede taget ved at etablere en gårdbutik med grøntsager og kød fra gården, samt en lang række andre økologiske produkter fra området. Det næste er at etablere en abonnementsordning. Fiona har været på studietur i Danmark og er meget imponeret af de resultater, Aarstiderne har nået, men hun vil gerne lave en abonnementsordning, som er lokalt forankret, og ikke baseret på import af produkter udenfor lokalområdet.

Professionel privat rådgivning

Fiona fortæller, at det efterhånden er blevet en kompliceret affære at styre bedriften. De trækker derfor på professionel hjælp fra rådgivningstjensten på nogle områder. De samarbejder med en entomolog fra universitetet, som monitorer skadedyr i gulerødderne, og hjælper med at afgøre, om der er behov for bekæmpelse. De får hjælp fra en agronom til at tage jordprøver og udarbejde gødningsplaner, som sikrer den korrekte næring til planterne og jordens mikrobiologiske liv. Endelig har de en økonomirådgiver, som hjælper med regnskaber og økonomisk sparring. Her synes Fiona dog ikke hun får tilstrækkelig forståelse for, at driften skal fungere både økologisk og økonomisk.

Rådgiveren synes, at Nick og Fiona burde satse satse 100 procent på gulerødder, som giver det bedste økonomiske resultat. Men som Fiona siger: - Vi laver alt det andet for at få helhed i tingene; et ordentligt sædskifte og nogle gode arbejdspladser" Et eksempel er drivhusgrøntsagerne. Dem startede Nick og Fiona med for at holde på den arbejdskraft, de har brug for i gulerødderne. I de tre måneder af vækstsæsonen, hvor gulerødderne skal luges, er der brug for 45 mand på bedriften, mens der kun er brug for 16-20 mand i de seks måneder, hvor gulerødderne høstes. Med grøntsagerne har de arbejde til alle i ni af årets 12 måneder. Det betyder, at de kan holde på den gode arbejdskraft, og kun skal lære en mindre del nye op hvert år. Fernleigh Farm samarbejder med den lokale arbejdsformidling og er med i et program, som skal sluse langtidsledige ind på arbejdsmarkedet.

For øvrigt har jeg endnu ikke fortalt, at Michael og jeg er på besøg sammen med tre franskmænd. Det er Patrick, David og Michel fra Clermont Ferrand, som også har været til konference i Adelaide. Michael er ikke sen til at udnytte chancen og få nogle kontakter i Frankrig til det europæiske rådgivernetværk.

Grøntsagsuppe og grise med spisekvalitet

Over en herlig portion grøntsagssuppe tager vi fat på dagens efter min mening vigtigste emne, nemlig grisene. Det er nogle helt specielle dyr. Racen er Wessex Saddleback, som er truet af udryddelse. Der er mindre end 75 individer tilbage på verdensplan. Racen er først og fremmest valgt, fordi kødet smager godt. Den er ikke fremavlet til at give magert kød, og derfor er den naturlige fedtmarmorering i kødet

bevaret. Det giver god smag, og betyder, at kødet kan sælges til 3-4 gange højere pris end konventionel svinekød. At racen så også er god til at græsse uden at rode jorden op, samt elsker at spise tidsler og brombær, er kun yderligere fordele. Desuden fortæller Fiona, at grisene er bedre til at udnytte græssets foderværdi end konventionelle grise. Søerne giver meget mælk, og har i det hele taget gode moderegenskaber. Endelig er de sorte, så de ikke bliver solskoldede. Dog advarer hun: "De må ikke gå på bar jord om vinteren, for så bliver den fuldstændig komprimeret af deres klove".

Det er tydeligt at grisene er Fionas "darlings", og det er med god grund. Hun har et særligt forhold til hver eneste af dem. Tag f.eks. soen Lucy. Den rejste hun helt til Queensland for at købe, og fik det fløjet hjem til gården for at undgå en lang lastbiltur.

Grisene skal arbejde for føden på Fernleigh farm. De rydder markerne for spildkartofler, og græsser grøngødningen af. Fiona benytter et system hun kalder cell-grazing. Det går ud på, at hver so får netop så stort et areal, som hun og smågrisene kan græsse ned i løbet af 9 dage. Så flyttes hytten og folden til et nyt areal, og størrelsen tilpasses igen efter græsvækst og soens 9 dages foderbehov. På den måde undgår Fiona, at grisene får indvoldsorm, og der opbygges ikke smitte i foldene. Men det betyder, at der bliver en del græs. Og Fiona overvejer om hun kan lave ensilage af en del af grøngødningen for at udnytte afgrøden bedre, og det er da bestemt en mulighed, mener de to tilrejsende konsulenter.

Permakultur udnytter naturens muligheder

Til slut viser Fiona os en permakulturplan, hun har fået lavet i tilknytning til en ny farestald, hun skal i gang med at bygge. Planen viser, hvordan hun kan udnytte det naturlige fald fra stalden ned til en nærliggende dam til at rense gyllen og til at sikre, at det kun er rent vand, som når ned til dammen. Det gøres ved at lave to bundfældningstanke udenfor stalden, og lede den flydende del ned over skråningen gennem et zigzagsmønster af plantede træer, som renser vandet.

Torsdag den. 30. september 2005

Økologisk forskning, rådgivning og landdistriktsudvikling i Victoria

Vores sidste besøg i Australien går til en forskningsinstitution, der arbejder med økologiske aktiviteter i staten Victoria. Vi har aftalt at mødes med forsker Viv Burnett fra Department of Primary Industries (DPI). Viv arbejder med økologiske landbrugsafgrøder, herunder afgrænsningsmarker. Hun havde et indlæg på ISOFAR konferencen i Adelaide om ukrudtskontrol i økologisk vinterhvede, og hun er desuden koordinator af økologiaktiviteterne hos DPI, som har 11 afdelinger rundt om i Victoria. DPI udgiver også økologiske dyrkningsvejledninger og andre dokumenter på deres hjemmeside

Læs mere på webstedet fra [Department of Primary Industries \(DPI\)](#).

Vores forventninger til besøget er store, men ikke i den forstand, at vi skal lure en masse tekniske og dyrkningsmæssige tips af hos de australske forskere. Nej, der må vi erkende, at dyrkningsforholdene generelt er for forskellige til, at vi kan udnytte deres systemer.

Det, der har gjort indtryk var derimod deres arbejdsmetoder i forhold til både at forske og rådgive inden for kæden fra jord til bord. En sådan helhedsorienteret tilgang til forretningsudvikling i landområderne fik vi ikke mindst ved at studere deres websted.

Læs mere på webstedet fra [The Rural Industries Research and Development Corporation \(RIRDC\)](#).

DPI er en sektorforskningsinstitution, som har hele primærindustrien (landbrug, fiskeri, skovbrug m.m.) som arbejdsfelt, og det inkluderer også produktkvalitet, afsætning fra primærproducenterne, innovation, såvel som miljø, natur, og udvikling af landdistrikter, som i Australien er særligt følsomme for afvandring. Vores formål med besøget er at lære om deres arbejdsmetoder og tilgange til økologi og landdistriktsudvikling, som vi tror, vi kan bruge i Danmark.

Viv Burnett fortæller, at man har en velfungerende model for finansiering af forskningsprojekter og erhvervsudvikling i landdistrikterne. Modellen sikrer, at både det offentlige og erhvervets interesser tilgodeses i bestræbelserne på at skabe nye arbejdspladser i landdistrikterne. Både staten, delstaten, og de såkaldte R&D corporations er fælles om at finansiere udviklingsprojekter. Styrken i modellen ligger hos R&D corporations, der sammensættes af aktører i hele kæden fra jord til bord. De sikrer, at udviklingsprojekterne er i samklang med de fremtidige muligheder

for afsætning, som erhvervet ser. De projekter, som DPI gennemfører, er oftest finansieret med 50 procent fra R&D corporations og 50 procent fra staten, eller 100 procent fra delstaten. Kombinationer hvor alle tre deltager forekommer også. Det afhænger af projektets formål.

Økologi i Victoria

Der 500 økologiske producenter i Victoria, og de findes især indenfor gartneriområdet. Mange økologiske bedrifter ligger spredt ud i hele staten og dermed isoleret, men der er også nogle, der er grupperet omkring særlige produktionsvilkår, f.eks. er der en del mælkeproducenter i det sydlige kystnære og nedbørsrige område i Gippsland, ligesom der er en del gartnere i det nordlige område omkring Murray River, hvor man dyrker med kunstvanding fra floden.

Ser vi bort fra gartneriafgrøderne, er kun 10-15 procent af produktionen egentlige (landbrugs)salgsafgrøder. Et nyt initiativ har i 2004 set dagens lys, nemlig en økologisk forbrugerorganisation, som uafhængig af producenterne, har sat gang i informationsaktiviteter om økologiske produkter m.v. i Melbourne.

Organic Prime Lamb

Sammen med Viv er også en yngre forsker mødt op. Det er Michelle Schmidt, som er ansat på "Organic Prime Lamb", - et projekt, der skal fremme muligheden for at producere lammekød uden for sæsonen, så forbrugerne løbende kan forsynes med økologisk lammekød. Konceptet bygger på at få udviklet afgræsningssystemer af varigt græs, som kan tåle sommertørken og udnytte, hvis der kommer sommerregn. Man bruger her flerårige blandinger af lucerne, cikorie, vejbred og Phalaris, (en flerårig græsart) i stedet for enårige græsmarker med rajgræs og jordkløver. I projektet måles på produktionen i marken, tilvæksten på lam og deres sundhed og parasitsmitte. Michelles projekt er også et godt eksempel på DPI's arbejdsmetoder, for der ses ikke alene på forsøgsresultater på afgrøder og dyr, men også på markedspotentiale, ligesom producentgrupper, forarbejdning og afsætnings inddrages i projektet. Forskningsinstituttet vil med sit arbejde gerne fremme kontakten og samarbejdet mellem forskellige interessenter, så gode idéer udvikles og bliver omsat til virkelighed og kommerciel succes.

Nye rådgivningsopgaver

Om eftermiddagen og efter et besøg hos en lokal økologisk mælkeproducent, støder Kristy Howard til os. Hun er ansat som rådgiver (dog ikke specifik økologisk) under "Catchment and Agriculture Service", som rådgivningsenheden i DPI hedder.

Mange af hendes opgaver er finansieret af de konventionelle brancher, f.eks. "Meat and Lifestock Association", idet hun skal fremme helhedsløsninger i fødevarekæden og udvikle nye markedsmuligheder for landbrugsprodukter samt fremme kommunikationen mellem industrien og landmændene.

Hendes rådgivning er gået fra at være "one to one" landmandsrådgivning på den enkelte bedrift til at være mere gruppe-, proces- og sektororienteret, f.eks. at arbejde med landmænd i faste producentgrupper, der i fællesskab og i samarbejde med afsætningsleddene skal finde nye veje for at tilføre deres produktion større værdi.

"Value-adding" bl.a. gennem produktdifferentiering og forarbejdning er en udbredt strategi i Australien til at imødegå faldende priser både på markedet hjemme og i udlandet. Kristy pointerer, at det som rådgiver er mindst lige så vigtigt, at kunne arbejde med mennesker og relationer mellem mennesker som med den tekniske produktion. Det er ligeledes vigtigt at inddrage andre kompetencer end agronomi,

når talen er om landdistriktsudvikling. Man skal inddrage kompetencer inden for "Social Science" f.eks. sociologer.

Dagen slutter vi af med at se DPI's økologiske markforsøg, dvs. foldene, der hører til Organic Prime Lamb projektet og forsøg med udlægsmetoder til vedvarende grønfoderblandinger. Græsblandinger kan vi jo næppe kalde dem. En god og intensiv dag og tur i det hele taget er ved at slutte. Vi får afleveret de sidste gaver til vores værter og behørigt inviteret dem til Danmark, hvis det skulle interessere. Det lod det til at gøre.

Fredag den 30. september 2005

Homøopati og regnormekompost

Portræt af mælkeproduktionen hos Lindsay Humphry.

Vi har arrangeret et besøg hos en økologisk mælkeproducent, der har langt til det nærmeste økologiske mejeri, og selvom han flere gange

er blevet opfordret til at levere til mejeriet, tør han ikke. Selvom han kan få 25 % ekstra for mælken, er han bange for, han ikke kan få lov at levere til sit nuværende konventionelle mejeri, hvis den økologiske afsætning skulle svigte.

Lindsay har en besætning på 270 køer og ca. 800 hektar. Han malke i en karrusel med plads til 42 køer, og det tager ca. 1,5 time at malke besætningen. Køerne er på græs året rundt, og i malkestalden får de tritiale og byg af egen avl.

Han viser os et luftfoto af hele ejendommen, hvor man tydeligt kan se forskel på den del af ejendommen, som han har drevet i mange år, og et nyt stykke land, som han købte for 10 år siden. Den gamle del er grøn med mange træer, og gode drivgange til køerne. Den nye del er gul og tyndt besat med træer. Han forklarer forskellen med, at den nye del var meget misligholdt og lider af saltproblemer. Derfor har han plantet træer på den nye del, som skal løse saltproblemet, ligesom han har gjort på den gamle del. Han har også bygget mange damme til vandopsamling. Faktisk står 40 ha under vand efter en regnfuld periode.

Magi

Lindsay er meget optaget af homøopati. Han har læst mange bøger fra før tiden inden antibiotika blev opfundet.

- Det er magi - det virker altid og imponeret mig meget, siger han og tilføjer, at han ikke har brugt andet de sidste mange år.

Selv sygdomstilfælde, som dyrlægen havde opgivet, har han selv kureret med homøopati. Vi når lige at få et billede af hans homøopatiske apotek, inden vi går videre til hans kompostplads. Al gylle og vaskevand fra malkestalden samles i en tank fyldt med halm. Her bundfældes den faste del, og den flydende ledes videre ned i en

særlig dam. Når tanken er fuld, tømmer Lindsay den med sin frontlæsser, og lægger blandingen af komøg og halm op i en lang række ved siden af de rækker, han tidligere har lavet. Han strør noget af den gamle kompost ovenpå for at tilsætte regnorm til det nye møg, men ofte vandrer de selv fra de gamle til de nye kompoststakke for at få frisk føde. Når komposten er færdig bliver den sigtet og spredt på græsmarkerne. Det sikrer, at græsset og jorden får de mikronæringsstoffer, der er behov for, foruden

regnorm og en helt masse andet godt. Det er Lindseys erfaring, at komposten ikke må bliver for varm, for så dør/udvandrer regnormene. Han holder temperaturen nede ved at vande kompostbunkerne med jævne mellemrum. Han købte oprindeligt 250 regnorm ind til sit kompostprojekt, og de orm har han siden hen "avlet" videre på.

Fredag den 30. september 2005

(i SQ 228 og 8500 meter over australiens ørken, The Outback)

Out of Australia - opsummering af udbyttet

Vores studietur til Australien er slut, og vi er på vej hjem, lidt klogere, lidt mere økologiske, men også lidt mere australske. På den lille lap af et afrejsedokument, jeg skulle aflevere ved paskontrollen, tog jeg mig sammen og lod være med at sætte kryds ved "Australian Residents", selvom jeg følte mig som en sådan.

Det er ikke muligt at få sat ord på hele udbyttet, men af de 15 artikler, vi har sendt hjem til Landscentret i løbet af 14 dage, skulle nok være muligt at regne lidt på en kvadratrod.

Kuldioxid fiksering / immobilisering

Økologisk jordbrug kan imødegå klimaændringerne. Det bør være et indsatsområde for økologisk jordbrug, både gennem lavere energiforbrug, kuldioxid-neutral-energiproduktion og ved at binde kuldioxid fra luften i jordens biosfære.

[Se vores dagbogsnotat 11](#)

Permakultur

Et helhedsorienteret koncept, der ser økologisk på både boligen, landbrugsproduktionen, energiproduktion og –anvendelse, forebyggelse af affaldsproblemer og integration af menneskets aktiviteter i landskabet.

Ukrudtsbekæmpelse

Rundt om i Europa er der andre, der slås med rodukrudt. ISOFAR konferencen har skabt gode kontakter til at komme videre med det i Danmark.

[Se vores dagbogsnotat 7](#)

Biodiversitet og landskabsværdier

De økologiske regler giver ikke altid i sig selv større biodiversitet og større landskabsværdier. Det er noget, økologer aktivt skal gøre sig bevidst om og arbejde for.

[Se vores dagbogsnotat 10](#)

Flerårige frem for énårige afgrøder

Forædling af flerårige kornafgrøder kan løse nogle af de store erosionsproblemer, der opleves i visse dele af verden. Kan det lykkes at få en større del af fødevarerproduktionen fra flerårige eller vedvarende afgrøder, er det mere bæredygtigt. Et på flere måder interessant økologisk perspektiv.

[Se vores dagbogsnotat 6](#)

Sædskifteforsøg er vigtige for at udvikle økologi og planteavl

Langvarige sædskifteforsøg giver værdifuld viden om samspillet mellem jord, planter og afgrøder, som ikke kan opnås i enårige afprøvninger. Den viden er essentiel for udvikling af økologisk jordbrug og kan eksempelvis med hensyn til energiforbrug kvantificere de besparelser, der kan opnås ved økologisk dyrkning.

[Se vores dagbogsnotat 9](#)

Alternativer til traditionel økologisk svineproduktion

Hvis man skal dømme efter antallet af præsentationer på konferencen, kan antallet af mennesker, der arbejder med at udvikle økologisk svineproduktion tælles på to hænder. Svenskerne kæmper ligesom os med at løse de miljø- og parasitproblemer, der knytter sig til udendørs økologisk svineproduktion. Der er hårdt brug for velfungerende alternativer til at sætte grisene på stald. De gamle og ofte truede svineracer kan give nye muligheder for at udvikle disse alternativer.

[Se vores dagbogsnotat 15](#)

Forretningsudvikling

Overlevelse kræver vedvarende tilpasning af forretningen, og det har vi set spændende eksempler på både på Kangaroo Island og på turen i Victoria.

[Se vores dagbogsnotat 15](#)

Landdistriktsudvikling

Begrebet forbinder sig fint med en bredere forståelse og anvendelse af økologibegrebet i praksis, og her forventes store muligheder i Europa i de kommende år. Det kræver, at rådgivningen tør udvikle sig fra at være fagligt orienteret til at være orienteret mod forretningsudvikling for landmændene.

[Se vores dagbogsnotat 16](#)

Fokuser på muligheder og skab ny indtjening gennem netværkssamarbejde

Kangaroo Island er et eksempel på, hvordan man gennem samarbejde med fokus på de muligheder, man har til rådighed, kan finde nye veje og udvikle nye indtjeningsmuligheder. Turismen har givet farmerne på øen nogle unikke muligheder for at udvikle nye indtægtskilder. Men det er ikke turisterne som skaber mulighederne, men øens innovative mennesker, som forstår at samarbejde for at udnytte dem. På turen har vi set en perlerække af eksempler. Gennem fælles markedsføring og ture, som den, vi var på, formår de at få det hele til at hænge sammen, og få det maksimale ud af turismen til gavn for beboerne på Kangaroo Island.

[Se vores dagbogsnotat 14](#)

Bredere og mere sektororienteret rådgivning

Det økonomiske pres, som australske landmænd har været i, har sat gang i et "systemskifte", hvor rådgivningen har flyttet sit fokus fra alene at være faglig sparringspartner til den enkelte landmand til at være facilitator for grupper af landmænd, der vil udvikle noget sammen.

[Se vores dagbogsnotat 16](#)

Slow food bevægelsen

Livet er for kort til "fast food" – er sloganet tilsyneladende uden for Danmarks grænser, hvis man skal tro prins Charles. Der er i overraskende omfang gang i et madkulturelt opgør med "fast food" og en bekendelse til "rigtig kvalitetsmad", en slow food bevægelse, som økologerne må samarbejde mere med.

[Se vores dagbogsnotat 4](#)

Bredde og dybde på økologien

Økologisk jordbrug er meget mere end regler, certificering, merpris og marked. Det er et tankesæt, der har meget videre rækkevidde, end det, vi bruger det til i Danmark. Som ovenstående uddrag forhåbentlig antyder, fik vi et klart indtryk af, at økologien er ved at varme op til at diskutere, hvad der skal være de nye udviklingsområder efter regler certificering merpris og marked. Der er mange vinkler, vi kan arbejde med i fremtiden, langt flere end vi har kunnet nå at indfange og beskrive.

[Se vores dagbogsnotat 8](#)

Australien vågner op til økologi

Australien er landet med det største økologiske areal i verden. Over 11 mio. ha., men det meste af det areal er som en ørken – The Outback, hvor bare ét selskab af kvægavlere driver ca. 7 mio. ha. - økologisk! Virkeligheden er, at Australien er langt bagude efter EU og USA med udvikling af deres økologiske jordbrug. Dog har de med den netop overståede økologiske begivenhed i Adelaide vist, at de er på vej frem, og de vil frem. Blandt andet ligger de forholdsvis tæt på de asiatiske markeder, hvor efterspørgslen på økologiske produkter stiger. Det marked ligger lige til deres højre ben.

Siddende i Boing 747, SQ 228 på vej mod nordvest over Australiens ørken vil vi gerne sige tak til de, der har fulgt med i vores rejsebrevne, og hvis I har fået bare en brøkdel ud af det i forhold til vores eget udbytte, - ja så er I helt godt kørende.